

Lahemaa rahvusparki koostöökogu külastuskorralduse ja keskkonnahariduse sektiooni koosolek
23.10.2012 , kell 15.30-19.30

Osalesid: Pille Saarnits, Eliko Petser, Maria Antons- Valner, Mare Veersalu, Väino Veersalu, Viive Kiis, Eda Veeroja, Kaia Kauts, Vilja Padonik, Eve Sarap, Kauri Kivipõld, Ene Liiv, Katrin Luke, Revo Koha, Ave Paulus, Janika Saar, Krista Kingumets, Liina Niinemägi, Maret Vildak

Protokollis: Krista Kingumets

Päevakava:

15.50 **Avasõnad** Krista Kingumets

16.00 – 16.30 „**Keskkonnahariduse võimalustest Lahemaa looduskeskuses**“ - Krista Kingumets

16.30 – 17.15 „**Loodus- ja kultuurpärandit tutvustav tegevus MTÜ-s Koostöövõrgustik Ehedad Elamused Lahemaal**“ - Sirje Kuusik

17.15 – 17.45 „**Kultuuripärandi hoidmine ja tutvustamine Haanjamaal**“ - Eda Veeroja

17.45 – 18.00 „**Karepa ravimtaimeaia tegemised**“ - Katrin Luke

18.00 – 18.45 „**Kuidas koostada õppeprogrammi**“ - Eve Sarap ja Eliko Petser

18.45 **Vestlusring**

***„Loodus- ja kultuurpärandit tutvustav tegevus MTÜ-s Koostöövõrgustik Ehedad Elamused Lahemaal“ - Sirje Kuusik**

Sirje Kuusik: Kas võiks olla KKA ja Ehedad Elamused ühiseid projekte? Ehedatel on oma tegevuses seos keskkonnahariduse, kultuuripärandi ja ajalooaga.

Maret Vildak: Võimalus, et teame üksteisest rohkem. Milliseid programme keegi pakub, milline koostöö ja millised projektid võiks olla, et üksteise tegevust täiendada. Rahvusparki sihtgrupp on ka kohalik elanik, maaomanik.

Sirje Kuusik: Ehedatel plaanis õpperadu juurde teha. Pakkujaid on mitmeid, aga arv, kes programme vajab, on palju suurem. Ühise poole leidmine on vajalik. On kaardistatud õpperajad (valdavalt RMK hallata, Iisaka talus on tähtis roll kultuuripärandil; taludes on programm taimetark aia taga)

Milliseid koolitusi saaksime Sagadi Looduskooliga koostöös teha? Millised on väljundid?

Kauri Kivipõld: Lahemaa Ökoturism teeb giidide koolitusi. Atesteerimine ja selle põhimõtted/tingimused on edasi arenenud.

Sirje Kuusik: Vajalikud on kooskäimised mõned korrad aastas, kus arutada probleeme tervikuna.

Ave Paulus: – ajalugu, esiajalugu, ajalooline maakasutus, mis on unikaalsed -> esiajaloost rääkida kohapeal.

Programmide läbiviimine koos kohalike küladega, külade infovoldikud. Hea väljund, mida saab panna erinevatesse programmidesse.

Miljööväärtuste säilitamine – sihtgrupp (kohalik elanik) on teadlik, et materjali saab kohapeal tutvustada. Toimuvad arhitektuuripärandi koolitused, mis suunatud neile, kes tahavad asja edasi arendada.

Sirje Kuusik - koostöövõrgustikus on kirjalikud reeglid – nt aktiivselt peab osa võtma koosolekutest. Eesmärk on Lahemaa piirkonna ehk säästva turismi piirkonna ühine turundamine. Jätkusuutlik tegutsemine – üksteisega arvestamine.

Talgute korras käime külas üksteisel.

Retked (nt seeneretk), looduslikest vah, meisterdamine, kuidas vildime, värvime; Mida õpetame külalistele... ise kogeda, ise õppida, ise läbi teha !!!!! (kangasteljed, muinaseestlaste kivikalmed, toidu säilitamise meetodid) Tahetakse nt toite teha – saab perenaise/peremehega toitu teha. Kohaliku toidu toodete arendamine (kuivatatud toidu tooted, kokaraamat, veeb).

Seminarid ja infopäevad on väga olulised. Koostöövõrgustikul ühised projektid (nt kuidas garneerida).pile.

Praktilise ja elamusliku loodushariduse puhul on veel arenguruumi kõvasti.

Keskkonnahoiu väljundid: taaskasutus; vesi ei pea olema max temperatuuri peal; külalised tahavad selle talu tooteid kaasa osta; Korduv kasutus (kott); Minimaalselt kasutatakse tehismaterjali; looduse ja säästvuse arvestamine.

Koostöö ka omavalitsustega on tähtis!

Arendada edasi olemasolevat pärandit ja loodusressursse puudutavaid teenuseid ja programme. Kohaliku toidu teenused (kas teete ise leiba, teha toitu koos läbi ja siis koos süüa; enda stiilis menüüd ja teenused – teatud toidud erilised).

Ehedad Elamused ootused - koostöös täiendavate finantside saamine. Partneritega programme paremini teha ja midagi ühiselt täiendada. Kas KIKi projekt ühiselt (rääkida üksteisele ideed lahti); et saaksime juurde seda, et püüaksime üheskoos edasi. Suurendada nähtavust, võrgustikku ja rõhutada seda, mis on säästev turism.

Ehede võrgustik on väga mitmekülgne võrgustik ja kõik ei asu otseselt Lahemaa rahvuspargis, vaid vahetus läheduses. See täiendab teenuseid.

***„Kultuuripärandi hoidmine ja tutvustamine Haanjamaal“ - Eda Veeroja**

Toimub omavaheline kaubavahetus (naturaalmajandus).

Sihtkoha maine: hea ja puhas elada – hoidke oma loodust! Maine on kohalike ja väljast tulijate vahel erinev.

Pärand: Pärand on see, mida ise väärtustame ja ise oluliseks peame. Väikesed märgid ja sümbolid on olulisema kui loosungid ja lipud. Päranditurismi jaoks tuleb võtta kindel positsioon või seisukoht. Päranditurism on ka kaitse (keda, mida tuleb kaitsta?)

Elav pärand- inimene elab selles keskkonnas, on turistile kõige huvitavam, aga ilmselt turistile kõige vähem kättesaadav - see huvitav inimesi. Ja vastava inimesega kokku puutumine (Metsavenna Talu)

- Saavad kokku, proovivad paljudes asjades kokku leppida. Kihid (põliskihistus ja sisse rännanud). Turismiteenust osutab sageli sissetulija, vahel võib ta olla pärandist hoolivam, kui kohalik elanikkond.

Goffman – kui kogukonnas on midagi väga head ja kui läbi kogukonna seda väärtustada, hakatakse märkama .

Suitsusaun võiks ka maailmamastaabis Eestit esindada.

www.sepp.ee/rouge

www.saunamaa.ee

www.mooska.eu

www.suhka.ee

Püütakse oma kogukonna sees üksteist harida – käiakse üksteise pool saunas, jälgitakse traditsioone, püütakse jälgida kombeid ja saunas käimise kultuuri.

Pööramist tähistatakse saunaga – muudetakse mõtteviisi. Saunas tehakse teadlikult rituaalseid tegevusi. Kombed, mida on kaasa toodud, teeme automaatselt, aga ei oska selgitada.

Kaevuga tervitamine.

Suur osa on oskustel ja teadmistel – inimesed tahavad teha midagi oma kätega (tööd ja oskused) – erinevad töötoad – vihad, lihasuitsetamine, sauna kütmine, ravimtaimede kuivatamine).

Turismitaludes pakutavad asjad on pigem täiskasvanutele ja eestlastele.

Piirkonna erinevad tootepakkujad kokku ja vastav ristturundus (kohaliku toidu ristpakkumine)

Konstruktiivne koostöö – rajad; toetatakse üksteist (vahel kasutatakse materjale); vahel on kõrvalettevõtete programmid suureks konkurendiks kogukonna õppeprogrammidele. Ka siin tuleks mõelda, kuidas see piirkonna konkurentsile mõjub. Maandada ühiskasutuse puhul konkurentsi.

Arhailised asjad – kuuritsaga kalapüük või sauna nädal - Aitab huvi süvendada.

Pigem teha väikesi sündmusi, aga palju.

Põliskogukonna kaasamine on väga keeruline – osta, müü, vaheta ja püüa kaasata naabrit. Paku talle võimalust teenida erinevatelt tegevustelt. Muidu tekib teatud lõhe.

Teenindaja oluline roll vahendajana- interpreteerijana → Külastaja saab ise teha ja tunda oma kätega, kuidas mingi asi toimib, siis läheb see asi käima. Uue põlvkonna kasvatamine on väljakutse meile kõigile (peavad olema tegevustesse kaasatud, seejärel nad otsustavad ise mida edaspidi teevad).

Kes soovib pärandist teada saada, on väliskülastaja. Et piirkonda tutvustada, tuleb koostööd teha. Ingliskeelne kodulehekülj ja piisavalt kiire vastamine – arenguruumi on palju.

Uma asi ummamuudu – teed asja, mida tahad teha ja teed seda nii palju kui soovid teha.

Kohe kui oled midagi välja mõelnud, hakatakse kopeerima, aga pigem teha koostööd.. Oma asja ajamisel peab olema järjekindel. Oma kogukond on näinud väärtust. Ise tuleb asju teha.

Tennämi väega – teeme ikka väega.

Seiklusmäng – ka GPSid. Ei saa progressi tagasi keerata. Kui panna kokku kaart ja GPS, siis see toimib hästi. Uue, vana, moodsa kokku sobitamine. Suusõnaline soovitus.

www.haanja.eu .

Pärandikultuuri arendamine. Inimesed kurdavad, et ei leia ökotoodet ülesse.

MTÜ Kultuurikoda – rahvusvahelised projektid.

***„Karepa ravimtaimeaia tegemised“ - Katrin Luke**

Oma aia ekskursioonid, taimerajad, metsataimed, peenramaa taimed. Koolitused kohapeal ja väljasõitudel. Pärimuslikud koolitused. Legendid ravimtaimedest.

Salvi- ja seebitootmine – töötoad. Salvide töötuba on väga populaarne. P Kuidas teha ehedat tervisesalvi. Inimene saab ka salvi kaasa – ise tehtud, on hea.

Söögitegemised, kuidas ise ilma rahata söögilauale lisa juurde saada – kuidas odavamalt ja kvaliteetsemalt hakkama saada?

Oma töö ja vaev. Metsa- ja loodusandidega toidud - ise korjatakse ja tehakse.

Tooted öko – ametlikult mahemärk peal.

Peagi ilmuvad ka kokaraamatud (kalaraamat ja korilase aastaring).

***„Kuidas koostada õppeprogrammi“ - Eve Sarap ja Eliko Petser**